

Onderwerp

Opinienota 2 koers huishoudelijk afval Oss 2030

Datum	25 februari 2025	Naam en telefoon
Afdeling	LWE	A. de Smit
		Portefeuillehouder
		D. Warris

Welke vraag stellen we de raad?

Op 10 oktober 2024 bespraken we opinienota 1 Koers huishoudelijk afval Oss 2030. De opiniecommissie heeft hierbij gevraagd om:

- aan de uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss communicatie, educatie en handhaving toe te voegen.
- die maatregelen, waar de voorkeur van de opiniecommissie naar uitgaat ten aanzien van duurzaamheidsplein en service, verder uit te werken in een tweede opinienota, zodat hier duidelijker een keuze in gemaakt kan worden.

Wij vragen uw raad:

1. Kunt u zich vinden in de aanvullende uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030 ten aanzien communicatie, educatie en handhaving? Zijn deze volledig of wilt u hier nog iets aan toevoegen?
2. Op basis van wat de opiniecommissie heeft aangegeven ten aanzien van verbeteringen duurzaamheidsplein en service hebben we de volgende twee voorstellen uitgewerkt. Welke vindt u het meest wenselijk om te implementeren, passend bij de ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing van de koers huishoudelijk afval Oss 2030:
 - A. **Aanpassen routing duurzaamheidsplein** met een '**gratis route**' en een '**betaalroute**'. Op de gratis route kunnen 24 van de 35 afvalstromen gestort worden.
 - B. **Gratis storten van betaalde afvalstromen** op het duurzaamheidsplein door het realiseren van de volgende drie aanpassingen:
 - De routing duurzaamheidsplein wijzigen in een 'gratis route' en 'betaalroute'.
 - Het realiseren van weegbruggen ten behoeve van de betaalroute, zodat voor de betaalde afvalstromen het werkelijke gewicht betaald wordt en er niet afgerekend wordt op basis van geschat volume (0,5 m³, 1,5 m³ en 2 m³). Dit is zuiverder, geeft geen discussie of gevoel van willekeur en lost het probleem op van het goedkoop storten van afval door bedrijven/ZZP'ers (die qua voertuig/aanhanger niet als zodanig herkenbaar zijn en daarmee niet kunnen worden geweerd). Er wordt dan betaald per gewicht voor bijvoorbeeld bouw- en sloopafval (dakleer is relatief zwaar) en daarmee een eerlijker bedrag.
 - Belonen voor het gescheiden aanbieden van afval op het duurzaamheidsplein door het invoeren van het gratis storten middels een pasje van een bepaald gewicht

betaalde afvalstromen per jaar. Bedrijven/ZZP'ers hebben geen pasje en profiteren hier dus niet van.

Wat is de aanleiding?

Op 10 oktober 2024 heeft de Opiniecommissie Ruimte zich uitgesproken ten aanzien van:

- ambities en uitgangspunten voor de Koers huishoudelijk afval Oss 2030;
- scenario's voor uitvoering van deze koers;
- mogelijkheden ten aanzien van verbetering service duurzaamheidsplein.

Reden voor een nieuwe koers huishoudelijk afval is dat we, op weg naar een circulaire economie, op Europees en nationaal niveau een omslag maken van inzet op 'minder kilo's restafval' naar 'meer en schonere grondstoffen'. Om deze ommezwaai te maken heeft de opiniecommissie op 10 oktober 2024 een eerste opinienota Koers huishoudelijk afval Oss 2030 besproken. In deze opinienota zijn ambities en uitgangspunten voorgelegd die invulling geven aan de nieuwe koers voor huishoudelijk afval. Met de nieuwe koers brengen we ons afvalbeleid in lijn met de nieuwe focus op meer en schonere grondstoffen.

De huidige koers 'Afval scheiden loont', gericht op verminderen van de hoeveelheid restafval, verlaten we. Het 'belonen' van afval scheiden vertalen we naar verbetering van de service op het duurzaamheidsplein (o.a. gratis storten), zoals gevraagd door de opiniecommissie.

Uitkomsten bespreking opinienota 1

Ambities en uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030:

De opiniecommissie is akkoord met de voorgestelde ambities en uitgangspunten voor de koers van huishoudelijk afval, zoals die genoemd zijn in opinienota 1 (bijlage 1). Daarnaast wil de commissie communicatie, educatie en handhaving hieraan toevoegen. We stellen voor om de volgende uitgangspunten toe te voegen:

- We zetten in op het verbeteren van de kennis over afval en afvalscheiding. Dit doen we via educatie, communicatie, voorlichting en campagnes. We moedigen hergebruik, reparatie en preventie aan met duidelijke communicatie en zijn daarbij een betrouwbare afzender van nut en noodzaak van afvalscheiding. We geven eerlijke voorlichting en werken samen met partnerorganisaties in landelijke bewustwordingscampagnes. We ontwikkelen hiervoor een communicatieplan.
- Met focus op een schonere leefomgeving zetten we meer in op handhaving. Ongewenst afvalgedrag wordt zoveel mogelijk voorkomen en waar nodig adequaat aangepakt. Hiervoor ontwikkelen we een aanpak van bijplaatsingen, dumpingen en zwerfafval.

Opiniërende vraag 1:

Kunt u zich vinden in de aanvullende uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030 ten aanzien communicatie, educatie en handhaving. Zijn deze volledig of wilt u hier nog iets aan toevoegen?

Scenario's:

Ook sprak de opiniecommissie zich uit over welke van de vier voorgestelde scenario's voor afval-aanpak het beste past bij het maken van de ommezwaai van 'minder kilo's restafval' naar 'meer en schonere grondstoffen'. De voorkeur van de opiniecommissie ging uit naar scenario 2 en scenario 4.

Scenario 2 houdt in:

- afschaffen 'belonen' (teruggave deel afvalstoffenheffing in het kader van 'Afval scheiden loont');
- invoering van een afvalstoffenheffing voor een één- en meerpersoonshuishouden;
- vierwekelijks inzamelen van restafval of maximaal 10 stortingen per maand in de ondergrondse restafvalcontainer (huishoudens van 6 of meer personen kunnen kiezen voor een 240 liter restafvalcontainer).

Scenario 4 houdt in: nascheiding van het restafval bij hoogbouw, zodra dit mogelijk is (waarschijnlijk vanaf 2028). Uit dit restafval wordt dan het PMD en Gfe-afval gehaald. Het apart scheiden en opslaan van PMD tot de volgende inzamelronde is voor inwoners van hoogbouw niet meer nodig. Dit is gunstig, omdat er in hoogbouw geen of weinig plek is voor de opslag van de afvalstromen.

Duurzaamheidsplein Oss en service:

Ook heeft de opiniecommissie zich uitgesproken over welke mogelijkheden ze verder onderzocht wil zien op toepasbaarheid voor Oss, ook als deze een (forse) verhoging van de kosten betekenen. Hierbij gaat het om mogelijkheden als 'gratis storten' en het al dan niet meer continueren van gratis services als snoeihout ophalen en PMD-zakken verstrekken. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de keuzes aansluiten bij de gekozen ambities en uitgangspunten en kostenbeheersing.

De voorkeur van de opiniecommissie ging uit naar verdere uitwerking van:

meer service:

- 2 x gratis storten grof huishoudelijk afval per jaar;
- toepassen pasjessysteem in combinatie met weegbrug.

Gratis afvalstromen:

aanpassen routing op het duurzaamheidsplein. Hierbij een route voor 'gratis stromen' en een route voor 'betaalde stromen'.

Afbouwen/stoppen gratis services:

snoeihout alleen in het snoeiseizoen gratis ophalen en buiten het snoeiseizoen hiervoor kosten te rekenen.

In deze tweede opinienota zijn deze mogelijkheden verder uitgewerkt, zoals verzocht door de opiniecommissie. Naast deze uitwerking hebben we ook de gekozen scenario's 2 en 4 uitgewerkt om volledig te zijn.

Uitwerking gekozen scenario's

Scenario 2. Invoeren afvalstoffenheffing voor één- en meerpersoons huishouden in combinatie met vierwekelijks inzamelen restafval.

Zoals in opinienota 1 aangegeven, bereiken we geen verdere verbeteringen met het huidige afvalbeleid 'Afval scheiden loont', blijven de kosten stijgen en past dit beleid niet bij de nieuwe focus op meer en schonere grondstoffen in plaats van kilo's restafval. We stoppen daarom met het

'belonen' van minder restafval aanbieden (teruggave van een deel van de afvalstoffenheffing).

Hiermee besparen we een teruggave van de afvalstoffenheffing van ca. € 1,4 miljoen.

Hiervoor in de plaats voeren we een afvalstoffenheffing in op basis van een éénpersoons huishouden en een meerpersoons huishouden. In 2023 was de gemiddelde afvalstoffenheffing voor een éénpersoons huishouden €263,- en voor een meerpersoons huishouden € 329,-. Wat de tarieven voor Oss zullen worden (2026) moet nader worden uitgewerkt, maar zal naar verwachting in lijn zijn met deze gemiddelden.

Ter vergelijking: voor 2025 is de afvalstoffenheffing gemeente Oss, nog gebaseerd op 'Afval scheiden loont', als volgt:

Kosten per belastingjaar *	
een 240 liter restafval container in combinatie met een 240 liter Gft-container	€ 531,90
een 240 liter restafval container in combinatie met een 140 liter Gft-container	€ 518,70
een 140 liter restafval container in combinatie met een 240 liter Gft-container	€ 373,61
een 140 liter restafval container in combinatie met een 140 liter Gft-container	€ 360,24
een ondergrondse verzamelcontainer	€ 370,63

* De gemiddelde teruggave afvalstoffenheffing voor het minder vaak aanbieden van restafval is ca. € 25,- bij de huishoudens met een restafvalcontainer en ca. €72,- bij huishoudens die storten in een ondergrondse restafvalcontainer.

We gaan over op vierwekelijks in plaats van driewekeleijks inzamelen van het restafval bij de laagbouw. Dit betekent concreet dat we van 17 inzamelrondes naar 13 inzamelrondes per jaar gaan. Dit levert een besparing van circa €110.000,- op.

Een week langer met de restafvalcontainer doen is voor meeste huishoudens geen onoverkomelijke stap, omdat ca. 72% van de huishoudens nu al inzamelrondes overslaat en dus pas na zes weken hun restafvalcontainer laten legen. Met vierwekelijks inzamelen blijven we dicht bij de huidige goede inzet van deze 72% van de huishoudens dan met driewekeleijks inzamelen.

'Grote(re) huishoudens' vanaf 6 en meer personen hebben de keuze om over te stappen op een 240 liter restafvalcontainer. Deze keuze gold ook al bij driewekeleijks inzamelen, zodat ook deze huishoudens een inzamelronde zouden kunnen overslaan in het kader van 'Afval scheiden loont'.

Scenario 4. Nascheiding restafval

Voor de zeven samenwerkende gemeenten in het nascheidingsinitiatief ('s-Hertogenbosch, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Valkenswaard, Oss, Helmond en Meierijstad) heeft het onderzoek naar mogelijkheden voor nascheiding van het restafval geleid tot concrete interesse van twee publieke afvalverwerkingspartijen. We doorlopen nu een zorgvuldig proces om tot samenwerking met deze twee partijen te komen. Voor Oss gaat het, zoals is toegelicht in opinienota 1 (bijlage 1) om het nascheiden van het restafval uit de ondergrondse restafvalcontainers. De grondstoffen PMD en organisch natte fractie (zoals groente-, fruit- en etensresten) worden er dan uitgehaald om te worden gerecycled.

Het nascheiden zal naar verwachting vanaf begin 2028 kunnen starten. Belangrijke voorwaarde hierbij is dat er geen tonnageverplichting (volumeverplichting) geldt en dat het verwerkingstarief voor nascheiden gelijk is aan het verwerkingstarief van verbranding.

Uitwerking gekozen mogelijkheden en gratis services duurzaamheidsplein

Aanpassing routing duurzaamheidsplein:

Er worden twee routes gerealiseerd op het duurzaamheidsplein. Een route voor 'gratis stromen' en een route voor 'betaalde stromen'. Na het storten van de gratis stromen volgt via de kassa de betaalde route. Om deze routes te realiseren zijn aanpassingen op het duurzaamheidsplein noodzakelijk.

Pasjessysteem met gratis storten in combinatie met weegbrug:

In deze optie combineren we de aangepaste routing op het duurzaamheidsplein met het invoeren van een pasjessysteem voor onze inwoners. We adviseren om de betaalde stromen vervolgens te gaan wegen in plaats van betalen op basis van geschat volume (0,5 m³, 1,5 m³ en 2 m³). Dit is zuiverder, leidt niet tot discussie met de acceptant bij de poort en voorkomt gevoel van willekeur. Onze inwoners gaan we meer service bieden (afval scheiden loont) door per jaar een bepaald gewicht afval (betaalde stromen) gratis te laten storten. Dit kan verspreid over het jaar meerdere keren, net zo lang totdat deze 'gratis kilo's' op het pasje op zijn. Het tegoed kan niet meegenomen worden naar een volgend jaar.

Na het passeren van de gratis kilo's zal een bedrag per kilo worden gerekend. Wat dit bedrag moet zijn, moet nader doorgerekend worden, maar zal in lijn liggen met de tarieven van milieustraten met een weegbrug.

Wegen en op basis daarvan afrekenen, lost ook het probleem op van het relatief goedkoop storten van afval door bedrijven/ZZP'ers, die qua voertuig/aanhanger niet als zodanig herkenbaar zijn en daarmee niet kunnen worden geweerd. Er wordt met het pasjessysteem en weegbrug betaald per gewicht voor bijvoorbeeld bouw- en sloopafval (dakleer is relatief zwaar), waarmee een eerlijker bedrag wordt betaald dan nu het geval is bij afrekenen op basis van geschat volume. Het pasje is al een eerste barrière. Hiermee weren we bedrijven/ZZP'ers die afval komen storten (ze hebben geen pasje). Bedrijven/ZZP'ers die wel een pasje hebben (hetzij van eigen huisadres in de gemeente Oss of van een klant uit de gemeente Oss) kunnen een maximaal aantal kilo's gratis storten. Klussen met meer afval of vervolklussen overschrijden dan de gratis kilo's.

Met de weegbrug betalen ze zo een eerlijker bedrag per keer en profiteren ze beduidend minder van het laten verwerken van dit afval op kosten van onze inwoners (via de afvalstoffenheffing). Het tarief voor betaalde stromen is in lijn met andere milieustraten met een weegbrug en is niet zodanig hoog, dat dit mogelijk leidt tot het dumpen van het afval buiten de poort.

Om het Duurzaamheidsplein makkelijker bereikbaar te maken voor inwoners zonder vervoer, bieden we een bakfiets of aanhanger aan. Inwoners kunnen deze vervoersmiddelen huren van de gemeente.

Gratis ophalen snoeihout

De voorkeur van de opiniecommissie ging uit naar het aanpassen van het gratis ophalen van snoeihout. Deze service blijven we gratis aanbieden in het snoeiseizoen (maart-april en oktober-november). In de overige periode zal een bijdrage van ca. €32,50 worden gevraagd per

ophaalverzoek (dit bedrag omvat de voorrijdkosten en max 2m³ snoeihout). Deze kosten moeten vooraf betaald worden.

In onderstaande tabel zijn de gekozen scenario's en maatregelen uitgewerkt in gevolgen kosten en organisatorisch:

	Indicatie kosten realisatie	Jaarlijkse structurele kosten	Organisatorisch
Scenario 2: Afschaffen Afval scheiden loont Invoeren afvalstoffenheffing een- en meerpersoons hh 4 wkl. Inzamelen restafval	Indicatie afvalstoffenheffing: gemiddeld in Nederland (2023) €263,- voor eenpersoons hh en €329,- voor meerpersoons hh	€ 110.000,- Besparing inzamelrondes € 1.400.000,- besparing teruggave afvalstoffenheffing € 100.000,- besparing extra administratie BSOB i.v.m. teruggave afvalstoffenheffing	Piekopvang t.g.v. driewekelijks inzamelen niet meer nodig
Scenario 4: nascheiding restafval ondergrondse containers	Voorwaarde is geen tonnageverplichting (volumeverplichting) en een verwerkingstarief voor nascheiden dat gelijk is aan het verwerkingstarief van verbranding.		Wekelijks inzamelen van PMD-zakken vervalt.
Duurzaamheidsplein: Aanpassing routing duurzaamheidsplein inclusief weegbrug	€ 2 miljoen - € 5 miljoen	ca. €162.500,- besparing 2,5 fte ca. €10.000,- kosten jaarlijks onderhoud en ijking weegbrug	- 2,5 fte (acceptanten)
Service: Aanpassing service snoeihout ophalen: gratis in snoeiseizoen (maart-april en oktober-november) en betalen buiten snoeiseizoen		Huidige kosten zijn ca. € 250.000,- per jaar. We besparen hierop door buiten het snoeiseizoen ca. €32,50 per ophaalverzoek te rekenen.	

In bijlage 2 ziet u hoe de gekozen scenario's en maatregelen scoren op de ambities en uitgangspunten van de koers huishoudelijk afval 2030.

Afvalstoffenheffing

Afhankelijk van de keuzes die de opiniecommissie maakt ten aanzien van vraag 2 hieronder (verbeteringen duurzaamheidsplein en service), de ontwikkelingen ten aanzien van stijging

verbrandingsbelasting, CO2-heffing, loonkosten en verwerkingsprijzen, zal de Afvalstoffenheffing dalen, ongeveer gelijk blijven of stijgen.

Op basis van de gemaakte keuzes en de genoemde ontwikkelingen maken we een berekening van de Afvalstoffenheffing voor een éénpersoons- en meerpersoonshuishouden.

Opiniërende vraag 2:

Op basis van wat de opiniecommissie heeft aangegeven ten aanzien van verbeteringen duurzaamheidsplein en service hebben we de volgende twee voorstellen uitgewerkt. Welke vindt u het meest wenselijk om te implementeren, passend bij de ambities, uitgangspunten en kostenbeheersing van de koers huishoudelijk afval Oss 2030:

- A. Aanpassen routing duurzaamheidsplein met een 'gratis route' en een 'betaalroute'.** *Op de gratis route kunnen 24 van de 35 afvalstromen gestort worden.*
- B. Gratis storten van betaalde afvalstromen op het duurzaamheidsplein door het realiseren van de volgende drie aanpassingen:**
 - *De routing duurzaamheidsplein wijzigen in een 'gratis route' en 'betaalroute'.*
 - *Het realiseren van weegbruggen t.b.v. de betaalroute, zodat voor de betaalde afvalstromen het werkelijke gewicht betaald wordt en er niet afgerekend wordt op basis van geschat volume (0,5 m³, 1,5 m³ en 2 m³). Dit is zuiverder, geeft geen discussie of gevoel van willekeur en lost het probleem op van het goedkoop storten van afval door bedrijven/ZZP'ers (die qua voertuig/aanhanger niet als zodanig herkenbaar zijn en daarmee niet kunnen worden geweerd). Er wordt dan betaald per gewicht voor bijvoorbeeld bouw- en sloopafval (dakleer is relatief zwaar) en daarmee een eerlijker bedrag.*
 - *Belonen voor het gescheiden aanbieden van afval op het duurzaamheidsplein door het invoeren van het gratis storten middels een pasje van een bepaald gewicht betaalde afvalstromen per jaar. Bedrijven/ZZP'ers hebben geen pasje en profiteren hier dus niet van.*

Wat is het vervolg?

We leggen nu de gevraagde toevoeging van communicatie, educatie en handhaving aan de uitgangspunten voor de koers huishoudelijk afval Oss 2030 en de uitwerking van maatregelen duurzaamheidsplein via deze opinienota 2 voor. We werken de uitkomsten van opinienota 1 en 2 verder uit om te komen tot een definitieve afvalaanpak, die aansluit bij de gekozen koers huishoudelijk afval Oss 2030. Deze koers en afvalaanpak worden opgenomen in het Afval- en grondstoffenplan Oss met bijbehorend uitvoeringsprogramma 2026-2030. We willen dit beleidsplan en uitvoeringsprogramma nog voor het zomerreces 2025 ter besluitvorming voorleggen aan de raad, zodat we de financiële effecten hiervan mee kunnen nemen in de Programmabegroting 2026-2029 en de Afvalstoffenheffing 2026.

Bijlagen:

Bijlage 1: Opinienota 1 Koers huishoudelijk afval Oss 2030

Bijlage 2: Score gekozen scenario's en maatregelen op ambities en uitgangspunten van de koers huishoudelijk afval 2030.

Samenvatting (korte inhoud)

De koers van afvalbeleid verandert. Vanuit Europa en nationaal verschuiven de doelstellingen van 'minder kilo's restafval' naar 'meer en schonere grondstoffen en hergebruik daarvan'. Gemeenten gaan hun afvalbeleid hierop aanpassen. Gemeente Oss is hiermee gestart en werkt toe naar een nieuwe Koers huishoudelijk afval Oss 2030. In Opinienota 1 legden we ambities en beleidsuitgangspunten voor de nieuwe koers voor en vroegen we de opiniecommissie zich uit te spreken ten aanzien van voorstellen voor uitvoering. Met Opinienota 2 beantwoorden het verzoek van de opiniecommissie om:

- uitgangspunten voor communicatie, educatie en handhaving toe te voegen. In Opinienota 2 doen we hiertoe een voorstel;
- die maatregelen, waar de voorkeur van de opiniecommissie naar uitgaat ten aanzien van duurzaamheidsplein en service, verder uit te werken in een tweede opinienota, zodat hier duidelijker een keuze in gemaakt kan worden.